

Je teplo. Na sever tak doputoval cvrček jižní

MF Dnes – Moravskoslezský, 11. 7. 2019

V kraji se objevuje řada invazivního hmyzu

Hlas cvrčka jižního se podařilo před pár dny zaznamenat ochránci přírody Danielu Křenkovi v Bystřici na Frýdecko-Místecku.

„Tento druh se zatím vyskytoval jen na jižní Moravě. Nyní se jedná o vůbec první nález v Moravskoslezském kraji. Je to další důkaz měnícího se klimatu a podmínek, protože se začíná šířit směrem na sever,“ říká Křenek.

Zvuk nahrál v kolejišti na vlakovém nádraží a poslal k potvrzení Petru Kočárkovi z Katedry biologie a ekologie Ostravské univerzity. Ten tvrdí, že cvrček jižní je jedním z druhů hmyzu, který si v posledních letech střední Evropu intenzivně podmaňuje. „Je teplo- a suchomilný, takže mu vyhovuje současný vývoj klimatu. Původně byl v České republice velmi vzácný, vlastně existoval jediný údaj z Pálavy z roku 1962. Dalších 42 let po něm nebylo ani vidu, ani slechu. V roce 2004 se objevila populace na jižní Moravě. Od té doby údaje přibývají,“ vysvětluje Kočárek.

Podle biologa je zajímavé, že bývá kromě lomů často nalezen v kolejištích a vlakových nádražích, protože mu připomínají původní biotop, což jsou kamenité stepi, které bývají v létě velmi vyhřáté a nabízejí také řadu úkrytů.

A jak se druh šíří? „Pravidelně se v populaci objevují dlouhokřídlí jedinci, kteří dobře létají na větší vzdálenosti a osídlují nová místa. Ale občas určitě nechtěně pomůže i člověk, když nějaký ten cvrček zaleze do odstavené vlečky a nechá se po kolejích zavézt o kousek dál,“ líčí Kočárek s tím, že se nejedná vyloženě o invazivní druh. „Neohrožuje žádný původní hmyz, protože prostředí, kde se vyskytuje, obývá jen minimum druhů hmyzu a těm nijak nekonkuruje. Jde tak spíše o zajímavé zpestření fauny, a to díky specifickým zvukovým projevům, tak zvané stridulaci, která rozezvučí krajinu.“

Cvrček jižní však není jediný cizokrajný druh, který míří směrem na sever. Rychlostí 12 kilometrů za rok je to z rovnokřídlého hmyzu podle biologa například kobyłka kuželohlavá, která byla v kraji 50 let „nezvěstná“.

Cestování kudlanek

„V loňském roce byla nejseverněji zjištěna u obce Košatka v Poodří, letos ji již očekáváme v Ostravě. Další nápadný druh je kudlanka nábožná. Dříve vzácný druh jihomoravských stráží, nyní je prakticky plošně rozšířená po celé Moravě mimo hory. Na Ostravsku, Karvinsku a Opavsku se kudlanky objevily teprve před pár lety a nyní jsou i v centrech měst. V obou těchto případech se jedná o zajímavý, velký a nápadný hmyz, který je pro člověka a přírodu naprosto neškodný, vnímaný spíše jako zpestření fauny,“ konstatuje Kočárek.

K dalším neobvyklým zástupcům rovnokřídlého hmyzu, který se intenzivně šíří, patří kobyłka jižní. Usazuje se v kempech, městských parcích nebo na odpočívadlech benzinových pump. „Proč takové zvláštní lokality? Ona totiž nelétá a šíří se s dopravou, v

čemž jí pomáhají turisté, kteří ji nechtěně převážejí se zavazadly nebo v autech. Tento druh původem z Itálie ale už vytlačuje naši původní příbuznou kobytku dubovou. Konkuruje si s ní,“ popisuje Kočárek.

Nebezpečná sarančata

Fenoménem posledních let je, že lidé občas dovážejí ze zahraničí a volné přírody různé druhy živočichů a rostlin a záměrně je u nás vysazují. Pro lokální faunu to však může mít vážné následky. „Naše domácí druhy mohou ‚přistěhovalci‘, vytlačit nebo vyhubit. Zachytili jsme dva takové záměrné výsadky sarančí na jižní Moravě – saranče uherské a saranče zelenokřídlé. Jinak principiálně nejnebezpečnější jsou druhy, které mají potenciál škodit v zemědělství či lesnictví, druhy schopné přenášet lidské nemoci a pro přírodu samozřejmě druhy konkurenčně zdatné bez přirozených nepřátel,“ poznamenává biolog.

Jako příklad uvádí ploštici blánatku lipovou, která poškozují lípy v parcích, vroubenku americkou, která škodí na různých ozdobných jehličnanech, nebo třeba všeobecně známou klíněnku jírovcovou. Od roku 2016 se na severní Moravě a ve Slezsku velmi rychle rozšířil motýl zavíječ zimostrázový, který poškozují zimostrázy, jednu z nejběžnějších stále zelených dřevin používanou na živé ploty.

„Z hygienického hlediska může být potenciálně nebezpečný komár tygrovaný, který přenáší dengue horečku nebo žlutou zimnici. Opakovaně k nám bývá zavlékán s automobilovou dopravou, ale protože nesnáší mráz, je u nás jeho trvalý výskyt nepravděpodobný. Včelaři úzkostlivě sledují šíření sršně asijské, zavlčené z Číny již do Německa. Tento druh napadá a plení včelstva a naše včely se proti němu neumějí bránit. Nebezpečné pro rovnováhu v přírodě je i slunéčko asijské, které obsadilo celou Evropu a postupně vytlačuje naše původní druhy slunéček,“ uzavírá Kočárek.

„Původně byl v České republice velmi vzácný, vlastně existoval jediný údaj z Pálavy z roku 1962.“ Petr Kočárek, biolog

Cestovatel Cvrček jižní vyhledává vyhřátá místa. Foto: Petr Kočárek „Jde o první nález v Moravskoslezském kraji. Je to další důkaz měnícího se klimatu a podmínek.“ Daniel Křenek, ekolog

Zdroj: <https://media.monitora.cz/pdf-preview/2576/64388137-b1a913b8e3c7b4301641/>